

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA BOBOC ȘI ALȚII v. REPUBLICA MOLDOVA

(cererea nr. 44592/16 – a se vedea lista reclamanților în anexă)

HOTĂRÂRE

Art. 2 (material și procedural) • Soțul și fiul reclamanților omorât în bătaie de
către poliție în timpul protestelor în masă • Folosirea forței nu este absolut
necesară • Investigație ineficientă

STRASBOURG

7 iunie 2022

DEFINITIVĂ
7 septembrie 2022

*Această hotărâre a devenit definitivă în baza Articolului 44 § 2 din Convenție.
Ea poate suferi modificări de formă.*

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei hotărâri a fost efectuată de către Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

În cauza Boboc și alții v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită într-o Cameră compusă din:

Jon Fridrik Kjølbros, *Președinte*,

Carlo Ranzoni,

Egidijus Kūris,

Pauliine Koskelo,

Jovan Ilievski,

Saadet Yüksel,

Diana Sârcu, *judcători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefier al Secției*,

Având în vedere:

cererea (nr. 44592/16) *versus* Republica Moldova, depusă la Curte în baza Articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”), la date diferite indicate în tabelul anexat, de către trei cetățeni moldoveni, dna Ala Boboc, dl Victor Boboc și dna Natalia Romanciuc („reclamanții”);

decizia de a comunica cererea Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”);

decizia de a acorda prioritate reclamanților (Articolul 41 din Regulamentul Curții);

observațiile părților;

Deliberând în privat la 17 mai 2022,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Cererea se referă la omorârea în bătaie a dlui Valeriu Boboc, fiul și, respectiv, soțul reclamanților, în timpul protestelor în masă din aprilie 2009 din Republica Moldova, precum și la modul de investigare a decesului său și a relexor tratamente.

CIRCUMSTANȚELE

2. Reclamanții s-au născut în anii 1963, 1959 și 1987, și locuiesc în Bubuieci și, respectiv, Chișinău. Reclamanții au fost reprezentați de către dl V. Pleșca, avocat în Chișinău.

3. Guvernul a fost reprezentat de către Agentul său, dl O. Rotari.

4. Circumstanțele cauzei, în modul prezentat de către părți, pot fi rezumate după cum urmează.

5. Dl Valeriu Boboc a fost fiul primilor doi reclamanți și soțul celei de-a treia reclamante. La momentul evenimentelor, el avea 24 ani.

A. Contextul general al cauzei

6. La 5 aprilie 2009 în Republica Moldova au avut loc alegeri parlamentare. Rezultatele preliminare au fost anunțate la 6 aprilie 2009. Conform acestor rezultate, Partidul Comunist din Republica Moldova, aflat la guvernare, câștigase la limită alegerile.

7. La 6 aprilie 2009 se exprima o nemulțumire crescândă față de rezultatele alegerilor și față de presupusa fraudă electorală, în special pe diverse forumuri online. La ora 18.00 câteva sute de persoane, majoritatea tineri, s-au adunat în fața monumentului lui Ștefan cel Mare din centrul Chișinăului. O jumătate de oră mai târziu erau deja 3.000-4.000 de persoane adunate, care au început să protesteze împotriva presupusei fraude electorale în fața Palatului Președinției și a clădirii Parlamentului, revenind apoi în Piața Marii Adunări Naționale. Ulterior, o manifestație mai mare a fost anunțată pentru a doua zi, la ora 10.00.

8. La 7 aprilie 2009 protestul a fost reluat, cu participarea a circa 5.000-6.000 de persoane. Deși inițial protestul era pașnic, treptat, câteva sute de participanți deveniseră violenți. Precum s-a stabilit de către comisia parlamentară de anchetă creată ulterior pentru a elucida cauzele și consecințele evenimentelor care au urmat după alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009 din Moldova („Comisia”), două incidente de intervenție insuficient planificată, a unei autospeciale de pompieri și a poliției, au revoltat mulțimea până în punctul în care actele masive de violență nu mai puteau fi prevenite. În urma atacurilor violente și a aruncării cu pietre, care au întâmpinat o rezistență foarte slabă din partea poliției, circa 250 de protestatari violenți au reușit, în final, să preia etajele inferioare ale Palatului Președinției și ale clădirii Parlamentului. Ei au jefuit acele etaje și au incendiat cantina Palatului Președinției. În cursul nopții, în clădirea Parlamentului au izbucnit mai multe incendii, unele dintre ele apărând chiar și după ce autoritățile au restabilit controlul deplin asupra clădirii, în jurul orei 23.00.

9. La aproximativ ora 1 în dimineața zilei de 8 aprilie 2009, diverse unități ale poliției și ale forțelor speciale au început o operațiune de amploare pentru a restabili ordinea publică. Cu toate acestea, după cum s-a stabilit de către Comisie, a fost utilizată forța excesivă, iar toți cei încă prezenți în piață au fost reținuți, indiferent dacă acționaseră în mod violent sau nu. Arestările au continuat timp de câteva zile. Mai mult timp după încetarea protestelor în seara de 7 aprilie 2009, mass-media a raportat cazuri și a arătat înregistrări video cu tineri reținuți și/sau bătuți în centrul orașului, la 8 aprilie și în zilele următoare, atât de către polițiști în uniforme, cât și de către ofițeri îmbrăcați în civil.

B. Decesul dlui Valeriu Boboc și investigarea acestuia

10. Potrivit reclamanților, în seara de 7 aprilie 2009 dl Valeriu Boboc se afla în Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău, protestând în mod pașnic împreună cu alte persoane. La 8 aprilie 2009, în jurul orei 00:50, câteva echipe de polițiști și de reprezentanți ai forțelor speciale, îmbrăcați atât în uniforme, cât și în civil, au înconjurat cei circa 50 de protestatari, ordonându-le să se culce la pământ. Ulterior, ei au început să lovească protestatarii. Timp de câteva zile, rudele dlui Boboc nu au știut nimic despre soarta lui.

11. La 8 aprilie 2009 a fost inițiată o cauză penală (nr. 2009038035 – denumită în continuare „investigația principală”) în privința cauzării intenționate a vătămarilor corporale grave care s-au soldat cu decesul dlui Boboc. Potrivit dosarului respectiv, la 8 aprilie 2009, la ora 1:30, lângă Spitalul Clinic Municipal de Urgență din Chișinău a fost găsit corpul unui bărbat de aproximativ 30 ani. Potrivit mărturiilor lui B.V – un medic de pe ambulanță care lucra la spitalul în apropierea căruia a fost oficial găsit corpul neînsuflețit al tânărului – el și colegii săi se deplasau cu ambulanța, atunci când au fost opriți de către un polițist îmbrăcat în uniformă, care a solicitat să acorde ajutor unui pacient. Ulterior, ei s-au apropiat de o mașină parcată în apropiere, în portbagajul căreia se afla cadavrul unui bărbat necunoscut în vârstă de treizeci de ani. Ei au dus cadavrul la spital și au anunțat poliția. Trupul suferise răni vizibile la cap. O declarație similară a făcut și colegul său, L.M., care a adăugat că, în momentul în care medicul i-a spus ofițerului că bărbatul era mort, acesta a lăsat cadavrul la pământ, a spus „fă ce vrei cu el” și a plecat. Șoferul ambulanței a confirmat, în mare parte, afirmațiile menționate mai sus, în măsura în care văzuse din ambulanță ce s-a întâmplat, inclusiv faptul că trupul neînsuflețit fusese aruncat de către ofițer, care apoi a plecat. Acești martori au notat și au comunicat anchetatorilor numerele de înmatriculare ale mașinii care aparținea Ministerului Afacerilor Interne.

12. Potrivit primei concluzii medicale efectuate, dl Boboc decedase în urma otrăvirii cu un agent toxic necunoscut. La 8 aprilie 2009 pe pagina web oficială a Procuraturii Generale a fost plasată o declarație care informa publicul despre faptul că dl Boboc decedase în urma otrăvirii cu un agent toxic necunoscut, și nu din cauza unei coaste rupte. Având la bază același raport inițial, Ministrul Sănătății a confirmat că otrăvirea era cauza decesului.

13. Între 8 aprilie și 14 mai 2009 a fost efectuată o examinare medico-legală a cadavrului, fiind întocmit un raport detaliat de către un expert. El a constatat că motivul exact al decesului nu putea fi stabilit, având în vedere lipsa informațiilor despre toate circumstanțele, prezența unor leziuni nesemnificative pe corp și o problemă cardiacă mai puțin gravă, asociată cu prezența alcoolului în sânge. Cu toate acestea, existau semne clare că decesul survenise brusc; o serie de leziuni, atât nesemnificative, cât și periculoase pentru viață (în special, traumatisme închise la gât, în regiunea toracică, cu hemoragii la nivelul nervului vag și al sinusului carotidian, și o coastă ruptă

cu contuzie pulmonară) fuseseră cauzate cu aproximativ 1-2 ore înainte de deces pe diverse părți ale corpului. Cauza decesului era, astfel, insuficiența cardio-vasculară acută determinată de aplicarea forței asupra zonelor reflexogene ale gâtului.

14. Reclamanții și avocații săi au solicitat efectuarea unei examinări medico-legale alternative de către o echipă internațională. În urma mai multor plângeri și cereri, inclusiv a presiunii exercitate din partea publicului, a organizațiilor non-guvernamentale și a Uniunii Europene, procuratura a dat acordul pentru a fi examinat din nou corpul dlui Boboc, solicitând exhumarea lui. Echipa care a efectuat noua examinare era compusă din experți moldoveni și unul britanic, profesorul Derrick John Pounder. Raportul final din 9 iulie 2009 stabilea că corpul dlui Boboc prezenta leziuni la cap, gât, cutia toracică, abdomen, partea inferioară a corpului și membre. Rănile respective fuseseră cauzate de obiecte contondente, fiind compatibile cu semnele tipice de violență fizică; ele nu puteau fi cauzate ca urmare a unei căderi sau a mai multor căderi, ori de simpla lovire sau târâre a persoanei. Rănile fuseseră cauzate cu puțin timp înainte de moartea victimei și au stat la baza decesului său. Ele erau tipul de răni suferite de către o persoană întinsă la pământ și lovită cu piciorul și cu obiecte flexibile, cum ar fi un baston al poliției. De asemenea, raportul stabilea lipsa oricărei substanțe toxice în corpul dlui Boboc, precum și absența oricăror probleme de sănătate, cu excepția unei dilatări a inimii, care nu ar fi putut contribui la decesul victimei.

15. Începând cu 1 iulie 2009, avocații reclamanților au solicitat de mai multe ori să li se acorde acces la rezultatele noului raport. Acest lucru a fost refuzat; lor li s-a oferit acces la raport la 10 februarie 2010.

16. Pe parcursul investigației, avocații reclamanților au identificat mai mulți martori și au solicitat audierea acestora. La 1 iunie 2009, unul dintre acești martori (D., a se vedea *D. v. Republica Moldova*, nr. 25397/09, 8 decembrie 2020) a declarat că îl văzuse pe dl Boboc fiind bătut în Piața Marii Adunări Naționale de câțiva ofițeri de poliție îmbrăcați atât în uniformă, cât și în civil. El stătea întins la pământ și era lovit cu bastoanele poliției și cu spatele puștilor. La început, el încercase să-și acopere capul, dar mai târziu el nu mai reacționa la lovituri, însă bătaia oricum continua. Un alt martor (R.T.) a declarat la 6 aprilie 2010 că l-a văzut pe dl Boboc fiind lovit mai întâi de către un ofițer al forțelor speciale acoperit cu cagulă și îmbrăcat în uniformă neagră, dar apoi i s-a zis să nu se uite și ea s-a supus. Ulterior, un ofițer a venit la grupul de persoane unde R.T. era reținută și ordonat să înceteze bătăile, pentru că o persoană deja decedase. Martorul I.D. a declarat că văzuse victima fiind lovită mai întâi de mai multe persoane, apoi de către două persoane în uniforme negre și cu cagule. El a adăugat că probabil ar putea identifica alți doi ofițeri în uniformă care nu purtau cagule și care loviseră victima.

17. Martorul S.R., care în timpul evenimentelor era șef al Poliției Criminale Chișinău, a mărturisit, *inter alia*, că nu fusese informat despre planurile de reținere a protestatarilor și că, prin urmare, el a fost un simplu

participant la evenimente. El încercase să coordoneze acțiunile subordonaților săi, în special prin telefon, însă era foarte dificil să facă acest lucru din cauza haosului și a zgomotului evenimentelor.

18. La 23 și 31 iulie 2009 avocații reclamanților au întrebat Procuratura Generală dacă vreuna dintre persoanele care îl omorâseră pe dl Boboc fusese identificată. Ei au evidențiat că autoritățile erau responsabile de a efectua o anchetă minuțioasă și rapidă, și că orice întârziere în luarea măsurilor privind identificarea infractorilor diminua eficiența investigației.

19. La 19 octombrie 2009 avocații reclamanților au solicitat să fie investigați nu doar cei care comiseseră crima, dar și funcționarii de rang înalt care ordonaseră și conduseseră operațiunea de amploare din centrul Chișinăului, soldată cu decesul dlui Boboc. Ei au solicitat să fie examinate toate înregistrările video disponibile ale evenimentelor din noaptea de 7 spre 8 aprilie 2009. Aceste înregistrări video au fost examinate oficial pentru prima dată la 2 martie 2010.

20. Un ofițer de poliție (I.P.) – primul care îl lovisese pe dl Boboc – a fost identificat din imaginile de la camera de supraveghere instalată în apropierea clădirii Guvernului și din declarațiile martorilor. El a fost învinuit de cauzarea vătămarilor grave care s-au soldat cu decesul victimei. La 18 mai 2010 cauza împotriva lui I.P. a fost disjunsă de investigația principală cu nr. 2010038044. Astfel, din acel moment reclamanții nu au mai avut acces la materialele investigației principale. La 28 mai 2010 avocații reclamanților au contestat această decizie, însă plângerea lor a fost respinsă.

21. La 18 noiembrie 2010 avocații reclamanților au solicitat să fie notificați cu privire la evoluția investigației principale, dar nu au primit niciun răspuns. La 24 decembrie 2013 I.P. a fost achitat. El a declarat în fața instanței, *inter alia*, că superiorul său îi ordonase să rețină protestatarii cu orice preț, inclusiv cu utilizarea forței, dacă este necesar, sau chiar prin maltratare. La 30 martie 2015 Curtea de Apel Chișinău a casat hotărârea respectivă și l-a condamnat pe I.P. la 10 ani de închisoare. La 15 decembrie 2015 decizia a fost menținută de către Curtea Supremă de Justiție, decizia motivată fiind disponibilă din 22 ianuarie 2016. I.P. a dispărut și a fost dat în căutare internațională.

C. Alte două investigații penale conexe

22. Pe lângă investigația principală (a se vedea paragraful 11 de mai sus) și cea împotriva lui I.P. (a se vedea paragraful 20 de mai sus), alte două investigații penale cu privire la diferite aspecte ale evenimentelor din 7-8 aprilie 2009 au fost inițiate de către autorități. Una dintre ele (nr. 2009038163) a implicat funcționari de rang înalt bănuți că ar fi dispus și condus intervenția din centrul Chișinăului din noaptea de 7 spre 8 aprilie 2009, soldată, *inter alia*, cu decesul dlui Boboc.

23. O altă investigație (nr. 2009018224) s-a soldat cu învinuirea fostului Ministru al Afacerilor Interne, G.P., și a fostului șef al Comisariatului de Poliție Chișinău, pentru neglijență în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. La 30 iunie 2015, printr-o hotărâre definitivă a Curții Supreme de Justiție, ambii au fost achitați. La 10 aprilie 2010 reclamantii au cerut procuraturii să-i recunoască în calitate de succesori ai victimei în această investigație. Cererea respectivă a fost transmisă instanței, care era singura competentă să examineze astfel de solicitări în cadrul examinării judiciare a cauzei. La 11 februarie 2011 reclamantii și-au repetat cererea, care a fost din nou transmisă instanței de fond. Ei nu au primit niciun răspuns. Bazându-se pe cererea lor în fața Curții, la 9 noiembrie 2018 reclamantii au solicitat instanței de fond acces la materialele cauzei împotriva lui G.P. și V.B. La o dată necunoscută, lor li s-au înmânat copii de pe anumite documente din dosar, inclusiv o decizie a Judecătoriei Centru din 23 martie 2011, prin care s-a refuzat participarea reclamanților la proces în calitate de succesori ai părții vătămate. Instanța a constatat că, deoarece dl Boboc nu avea calitatea procesuală de parte vătămată în procesul împotriva lui G.P. și V.B., reclamantii nu puteau deveni succesori ai părții vătămate. Potrivit procesului-verbal al ședinței din acea dată, instanța a examinat cererea reclamanților cu ușile închise, în lipsa lor și a avocaților acestora.

24. În toate aceste cauze penale, cu excepția celei împotriva lui I.P., reclamanților nu li s-a acordat în mod oficial statutul de succesori ai victimei și nu au avut acces la materialele cauzelor. Investigația principală, de la care a fost ulterior separată cea împotriva lui I.P. (a se vedea paragraful 11 de mai sus), a rămas la etapa de urmărire penală și a fost suspendată în anul 2013.

D. Evenimente ulterioare

25. La 7 aprilie 2010 dl Boboc a fost decorat post-mortem cu distincția de stat „Ordinul Republicii”.

26. La 4 aprilie 2012 Guvernul a acordat indemnizații tuturor celor care au avut de suferit în urma evenimentelor din aprilie 2009. Părinții dlui Boboc au primit câte 5.000 de lei (MDL) fiecare, iar soția lui a primit 7.000 MDL.

CADRUL LEGAL RELEVANT

27. Rapoartele relevante întocmite de către diferite autorități ale statului și organizații neguvernamentale au fost rezumate în cauza *Taraburca v. Moldova* (nr. 18919/10, §§ 33-37, 6 decembrie 2011).

28. În plus, potrivit art. 297 alin. (4) din Codul de procedură penală, toate cererile și plângerile referitoare la o cauză care a fost trimisă instanței de fond vor fi examinate de către acea instanță.

ÎN DREPT

I. ASPECTE PRELIMINARE

29. Curtea trebuie să determine dacă reclamanții au calitatea de a depune prezenta cerere, ținând cont de faptul că victima a decedat înainte de depunerea cererii. În acest sens, Curtea reiterează că membrii apropiați ai familiei, inclusiv frații sau surorile unei persoane al cărei deces se presupune că implică responsabilitatea statului, pot pretinde ei înșiși a fi victime indirecte ale presupusei încălcări a Articolului 2 din Convenție (a se vedea *Tsalikidis și alții v. Grecia*, nr. 73974/14, § 64, 16 noiembrie 2017, *Velikova v. Bulgaria* (dec.), nr.41488/98, CEDO 1999-V (extrase), și *Van Colle v. Regatul Unit*, nr. 7678/09, § 86, 13 noiembrie 2012).

30. Curtea consideră că, în calitate de părinții și soție a dlui Boboc, reclamanții pot pretinde în mod legitim a fi, de asemenea, victime ale unei încălcări sub aspect material a Articolului 3 din Convenție, inclusiv în privința oricăror lacune în investigarea decesului său, dat fiind faptul că relele tratamente sunt strâns legate de decesul victimei (a se vedea, de exemplu, *Karpylenko v. Ucraina*, nr. 15509/12, § 105, 11 februarie 2016, cu referințele ulterioare).

31. Rezultă că reclamanții au capacitatea de a depune plângerile în baza Articolelor 2 și 3 din Convenție.

II. PRESUPUSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 2 DIN CONVENȚIE

32. Reclamanții s-au plâns de decesul fiului și, respectiv, soțului acestora în timpul aflării lui sub controlul agenților statului, inclusiv de investigația ineficientă privind decesul său. Ei au invocat Articolul 2 din Convenție, care prevede:

„1. Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal când infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege.

2. Moartea nu este considerată ca fiind cauzată prin încălcarea acestui articol în cazurile în care aceasta ar rezulta dintr-o recurgere absolut necesară la forță:

- (a) pentru a asigura apărarea oricărei persoane împotriva violenței ilegale;
- (b) pentru a efectua o arestare legală sau a împiedica evadarea unei persoane legal deținute;
- (c) pentru a reprima, conform legii, tulburări violente sau o insurecție.”

A. Admisibilitatea

33. Guvernul a susținut că reclamanții nu epuizaseră toate căile de atac disponibile la nivel național cu privire la plângerea lor referitoare la

interzicerea accesului la materialele cauzei penale împotriva lui G.P. și V.B. (a se vedea paragraful 28 de mai sus).

34. Reclamanții au susținut că ei solicitaseră să li se acorde statutul de succesori ai victimei în investigația respectivă. Ei au depus o astfel de cerere atât la procuratură, cât și la instanța de fond.

35. Curtea notează că accesul la materialele cauzei putea fi obținut doar cu condiția de a avea un statut oficial în cadrul investigației (precum succesori ai victimei). Prin urmare, reclamanții nu puteau epuiza această cale de atac fără a obține un astfel de statut procedural, ceea ce ei în mod evident au încercat să facă, însă fără a obține un răspuns din partea instanței de fond (a se vedea paragraful 23 de mai sus). Prin urmare, nu se poate afirma că reclamanții au eșuat să epuizeze căile de atac naționale disponibile în prezenta cauză. Astfel, obiecția Guvernului trebuie respinsă.

36. De asemenea, Curtea trebuie să determine dacă reclamanții pot în continuare să se plângă de încălcarea Articolului 2 din Convenție în urma condamnării lui I.P. (a se vedea paragraful 21 de mai sus). Ea consideră că, având în vedere diversele lacune procedurale (a se vedea paragraful 57 de mai jos), condamnarea unuia dintre ofițerii care îl loviseră pe dl Boboc nu îi poate lipsi pe reclamanți de calitatea lor de victimă.

37. Curtea constată că această plângere nu este nici în mod vădit nefondată, nici inadmisibilă din vreun alt motiv enumerat la Articolul 35 din Convenție. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

1. Observațiile părților

38. Reclamanții au susținut că din materialele dosarului penal împotriva lui I.P. rezulta în mod cert că dl Boboc decedase în timpul aflării sale sub controlul agenților statului. Astfel, avusese loc o încălcare a obligației negative a statului de a nu cauza decesul unei persoane.

39. Mai mult, investigarea decesului dlui Boboc a fost deficientă. Inițial, a existat o tentativă eșuată de a devia investigația prin constatarea falsă că dl Boboc decedase din cauza intoxicației cu un agent necunoscut. Chiar dacă cel puțin alți trei agenți ai statului în afară de I.P. îl loviseră, iar unii dintre ei nu aveau fețele acoperite, procuratura nu a putut sau nu a dorit să găsească celelalte persoane direct responsabile de cauzarea leziunilor care au condus la decesul victimei. Deși I.P. a fost condamnat, el nu a fost arestat imediat, ceea ce i-a permis să fugă. În plus, niciun oficial de rang înalt nu a fost, în final, tras la răspundere pentru organizarea și conducerea acțiunilor poliției și ale forțelor speciale în noaptea de 7 spre 8 aprilie 2009, chiar dacă I.P. și alți ofițeri au mărturisit că le fusese ordonat să rețină protestatarii cu orice preț, inclusiv prin folosirea forței fizice și a rețelilor de tratament. Reclamanților nu li s-a permis să fie implicați în niciuna dintre cele trei investigații referitoare la evenimentele din acea noapte și, implicit, la decesul dlui Boboc.

40. Guvernul a susținut că autoritățile naționale luaseră toate măsurile rezonabile pentru a investiga decesul dlui Boboc. Aceasta includea examinarea locului comiterii infracțiunii și a tuturor înregistrărilor video disponibile, audierea martorilor și efectuarea expertizelor medico-legale. Îndată ce victima fusese identificată la 9 aprilie 2009, rudele sale au fost informate. O examinare medico-legală inițială a fost efectuată în perioada 8-14 aprilie 2009, care s-a soldat cu o concluzie provizorie, înaintea oricăror rezultate de laborator, că decesul survenise ca urmare a otrăvirii cu un agent toxic necunoscut. Un raport medico-legal definitiv finalizat la 14 mai 2009 a concluzionat că decesul survenise ca urmare a insuficienței cardio-vasculare acute cauzate de aplicarea forței asupra zonelor reflexogene ale gâtului (a se vedea paragraful 13 de mai sus). Un raport medico-legal ulterior a fost efectuat de către o echipă internațională, care confirma prezența rănilor pe diferite părți ale corpului, constatând că decesul survenise în urma relexelor tratamente. Deși obligația de a investiga era una de mijloace, și nu de rezultat, a fost posibilă identificarea și sancționarea lui I.P., unul dintre responsabilii acelui deces.

41. Disjungerea investigației împotriva lui I.P. de investigația principală nu a fost făcută cu scopul de a tergiversa urmărirea penală. Celelalte investigații s-au axat pe determinarea responsabilității altor ofițeri cu privire la evenimentele din aprilie 2009, inclusiv pentru decesul dlui Boboc. Totuși, a fost imposibilă identificarea unui anumit polițist care ar fi comis infracțiuni, astfel încât urmărirea penală a fost suspendată. Avocații reclamanților au primit răspunsuri la toate cererile lor depuse în legătură cu aceste investigații, iar instanțele nu au găsit motive pentru a admite reclamații în calitate de succesori ai părții vătămate în cadrul procesului. Astfel, nu a existat nicio încălcare a Articolului 2 din Convenție.

(a) Principii generale

42. Curtea reiterează că Articolul 2 constituie una dintre prevederile fundamentale ale Convenției, care, în timp de pace, nu admite nicio derogare de la Articolul 15. Împreună cu Articolul 3, el consacră una dintre valorile fundamentale ale societăților democratice care formează Consiliul Europei (a se vedea, printre multe alte autorități, *Andronicou și Constantinou v. Cipru*, 9 octombrie 1997, § 171, *Rapoarte ale hotărârilor și deciziilor 1997-VI, Solomou și alții v. Turcia*, nr. 36832/97, § 63, 24 iunie 2008, și *Giuliani și Gaggio v. Italia* [MC], nr. 23458/02, § 174, CEDO 2011 (extrase)). Având în vedere importanța fundamentală a dreptului la viață, Curtea trebuie să supună orice eventuale ingerințe în Articolul 2 din Convenție unui control cât mai atent și amănunțit, luând în considerare nu numai acțiunile agenților statului, ci și toate circumstanțele cauzei (a se vedea *McCann și alții v. Regatul Unit*, 27 septembrie 1995, § 150, Seria A nr. 324, și *Tekin și Arslan v. Belgia*, nr. 37795/13, § 83, 5 septembrie 2017).

43. Totodată, atunci când o persoană este privată de libertate sau, în general, se confruntă cu ofițerii structurilor de forță, orice recurgere la forță fizică care nu este strict necesară în raport cu conduita unei persoane diminuează demnitatea umană și constituie, în principiu, o încălcare a dreptului prevăzut la Articolul 3 din Convenție. De asemenea, Curtea a subliniat că expresia „în principiu” nu pot fi interpretată ca însemnând că ar putea exista situații în care o astfel de constatare a unei încălcări nu este necesară, deoarece pragul de severitate relevant nu a fost atins (a se vedea *Bouyid v. Belgia* [MC], nr. 23380/09, §§ 86-87, CEDO 2015). Orice ingerință în demnitatea umană atinge însăși esența Convenției. Din acest motiv, orice comportament al ofițerilor structurilor de forță față de o persoană, care diminuează demnitatea umană, constituie o încălcare a Articolului 3 din Convenție. Acest lucru se aplică, în special, atunci când se recurge la aplicarea forței fizice care nu este strict necesară în raport cu conduita unei persoane, indiferent de care ar fi impactul asupra persoanei respective (*Bouyid*, citată mai sus, §§ 100-101).

44. Potrivit jurisprudenței sale, Curtea trebuie să examineze planificarea și controlul operațiunilor poliției care s-au soldat cu decesul uneia sau mai multor persoane, pentru a evalua dacă, în circumstanțele specifice cauzei, autoritățile au avut suficientă grijă să se asigure că orice risc pentru viață a fost redus la minim și nu au fost neglijente în alegerea acțiunilor sale (a se vedea *Giuliani și Gaggio v. Italia* [MC], citată mai sus, § 249 (extrase), *McCann și alții v. Regatul Unit*, citată mai sus, § 194, și *Andronicou și Constantinou v. Cipru*, citată mai sus, § 181). Folosirea forței letale de către ofițerii de poliție poate fi justificată doar în anumite circumstanțe. Totuși, Articolul 2 nu oferă *carte blanche*. Acțiunile nereglementate și arbitrare ale agenților statului sunt incompatibile cu respectarea efectivă a drepturilor omului. Aceasta înseamnă că operațiunile poliției trebuie să fie suficient reglementate de legislația națională, în cadrul unui sistem de garanții adecvate și eficiente împotriva acțiunilor arbitrare și a abuzului de forță. În consecință, Curtea trebuie să ia în considerare nu numai acțiunile agenților statului care au folosit efectiv forța, ci și toate circumstanțele, inclusiv asemenea aspecte precum planificarea și controlul acțiunilor examinate. Polițiștii nu trebuie plasați într-un vacuum atunci când își exercită atribuțiile: un cadru legal și administrativ trebuie să definească circumstanțele limitative în care ofițerii structurilor de forță pot folosi forța fizică și armele de foc, în conformitate cu standardele internaționale care au fost elaborate în acest sens (a se vedea *Giuliani și Gaggio*, citată mai sus, § 249 și *Makaratzis v. Grecia* [MC], nr. 50385/99, §§ 57-59, CEDO 2004-XI, §§ 58-59).

45. În continuare, Curtea reiterează că Articolul 2 din Convenție conține o obligație procedurală de a efectua o investigație eficientă a presupuselor încălcări ale aspectului său material (pentru un rezumat al principiilor generale relevante, a se vedea *Armani Da Silva v. Regatul Unit* [MC], nr. 5878/08, §§ 229 *et seq.*, CEDO 2016).

46. O cerință de promptitudine și expediție rezonabilă este implicită în contextul investigațiilor prevăzute la Articolul 2. Totuși, trebuie admis că pot exista obstacole sau dificultăți care împiedică evoluția investigației într-o anumită situație. Acestea fiind spuse, un răspuns prompt din partea autorităților la investigarea folosirii forței letale poate fi considerat esențial pentru menținerea încrederii publicului în respectarea statului de drept și pentru a preveni orice aparentă coluziune sau toleranță față de faptele ilegale (a se vedea *Hanan v. Germania* [MC], nr. 4871/16, § 207, 16 februarie 2021, *Armani Da Silva*, citată mai sus, § 237, și *Al-Skeini și alții v. Regatul Unit* [MC], nr. 55721/07, § 167, CEDO 2011).

47. De asemenea, trebuie să existe un element suficient de control public asupra investigației, al cărui grad poate varia de la caz la caz. Ancheta trebuie să fie accesibilă familiei victimei, în măsura necesară pentru a-și proteja interesele sale legitime (a se vedea *Armani da Silva*, citată mai sus, § 235, și *Al-Skeini și alții*, citată mai sus, § 167). Totuși, materialele investigației pot implica anumite aspecte sensibile, ale căror divulgare nu poate fi considerată o cerință automată conform Articolului 2 (a se vedea *Giuliani și Gaggio*, citată mai sus, § 304, *McKerr v. Regatul Unit*, nr. 28883/95, § 129, CEDO 2001-III, și *Armani da Silva*, citată mai sus, § 236). Mai mult, Articolul 2 nu impune autorităților de investigație obligația de a satisface orice cerere formulată de către o rudă pe parcursul anchetei, privind efectuarea unei anumite măsuri de investigație (a se vedea *Velcea și Mazăre v. România*, nr. 64301/01, § 113, 1 decembrie 2009, *Ramsahai și alții v. Țările de Jos* [MC], nr. 52391/99, § 348, CEDO 2007-II, și *Armani da Silva*, citată mai sus, § 236). Rezultatul anchetei trebuie fie adus la cunoștința rudelor apropiate în modul corespunzător (a se vedea *Hanan*, citată mai sus, § 208).

48. În final, Curtea reiterează că respectarea aspectului procedural prevăzut de Articolul 2 este evaluată în baza mai multor parametri esențiali, care sunt interdependenți. Aceștia reprezintă niște criterii care, luate în comun, permit evaluarea gradului de eficiență al investigației. În legătură cu acest scop al unei investigații eficiente trebuie apreciată orice problemă, inclusiv cea de promptitudine și de expediție rezonabilă (*Nicolae Virgiliu Tănase v. România* [MC], nr. 41720/13, § 171, 25 iunie 2019).

(b) Aplicarea acestor principii

(i) Aspectul material al Articolului 2

49. În prezenta cauză, Curtea constată că dl Boboc nu se afla în mod oficial în custodia poliției, el făcând parte dintr-un grup de aproximativ cincizeci de persoane care era înconjurat de mai mulți ofițeri din diferite unități de poliție și forțe speciale (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Toate persoanele astfel înconjurate au primit ordin să se întindă la pământ, ceea ce au făcut, inclusiv dl Boboc. În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că el

s-a confruntat și s-a aflat sub controlul acelor ofițeri (cf. *Bouyid v. Belgia* [MC], nr. 23380/09, § 88, CEDO 2015) într-o poziție vulnerabilă.

50. De asemenea, din materialele investigației penale naționale rezultă că dl Boboc a fost lovit în mod repetat de mai mulți ofițeri, inclusiv de către I.P., în timp ce era întins la pământ. Mai mult, este evident că el nu a opus rezistență niciunuia dintre ofițeri și nu s-a comportat într-o manieră agresivă sau în vreun alt mod periculoasă. Curtea concluzionează că folosirea forței împotriva lui a fost complet neprovocată și lipsită de necesitate în circumstanțele cauzei. Prin urmare, acțiunile ofițerilor nu pot fi considerate ca fiind întreprinse în baza oricăruia dintre motivele excepționale prevăzute la paragraful 2 al Articolului 2. În plus, nu s-a demonstrat că utilizarea forței împotriva dlui Boboc a fost absolut necesară.

51. Ținând cont de concluziile evidente ale experților, care au dovedit o legătură directă între forța aplicată dlui Boboc și decesul său (a se vedea paragraful 14 de mai sus), și de lipsa oricărui dezacord între părți cu privire la cauza decesului dlui Boboc (a se vedea, *a contrario*, *Kurnaz și alții v. Turcia*, nr. 36672/97, §§ 43-45, 24 iulie 2007), Curtea concluzionează că a avut loc o încălcare a Articolului 2 din Convenție sub aspect material în prezenta cauză.

(ii) Aspectul procedural al Articolului 2

52. Reclamanții s-au plâns că ancheta cu privire la circumstanțele decesului dlui Boboc a fost defectuoasă. În acest sens, Curtea reține că investigația a început în mod prompt, în ziua în care a fost descoperit cadavrul. Cu toate acestea, un element important, și anume examinarea înregistrărilor video ale evenimentelor, a fost efectuată cu o întârziere semnificativă – aproape un an mai târziu (a se vedea paragraful 19 de mai sus) – nefiind oferită nicio explicație pentru această tardivitate. Se observă, de asemenea, că investigația principală a durat aproximativ patru ani până a fi suspendată în 2013, și că era încă suspendată în momentul depunerii celor mai recente observații ale părților în decembrie 2018 (a se vedea paragraful 24 de mai sus).

53. De asemenea, se observă că reclamanții au solicitat să fie urmăriți penal toți cei responsabili de moartea dlui Boboc: nu numai cei care au fost direct implicați în bătaia acestuia, ci și cei care ordonaseră și organizaseră intervenția diferitelor unități de poliție și forțe speciale împotriva protestatarilor (a se vedea paragraful 19 de mai sus). De altfel, procuratura însăși a considerat că este importantă investigarea acestui aspect și a inițiat mai multe anchete împotriva unor oficiali de rang înalt (a se vedea paragrafele 22-24 de mai sus). Ținând cont de faptul că dl Boboc era una dintre cele câteva persoane care decedaseră în timpul evenimentelor din aprilie 2009, toate investigațiile privind acțiunile autorităților în timpul acelor evenimente trebuiau neapărat să se refere și la acel deces. În asemenea împrejurări, nu este clar de ce instanțele au respins participarea succesorilor săi la toate

investigațiile relevante, cu excepția celei referitoare la I.P. Se reține că, fără a le fi recunoscut un oarecare statut oficial în cadrul investigației, reclamantii nu au avut acces la niciun material din aceste cauze, iar procuratura nu avea obligația să îi informeze despre cursul investigației. Mai mult, din documentele dosarului rezultă că, în contextul celeilalte singure investigații (pe lângă cea referitoare la I.P.) care a ajuns la etapa judiciară, reclamantilor nu numai că li s-a refuzat orice calitate procesuală, dar nici nu li s-a permis să pledeze în fața instanței și nici nu au fost informați cu privire la decizia adoptată (a se vedea paragraful 23 de mai sus). Acest lucru este în contradicție cu obligația de a oferi acces la investigație familiei victimei (a se vedea paragraful 47 de mai sus și, pentru un exemplu mai recent, *Ribcheva și alții v. Bulgaria*, nr. 37801/16 și 2 altele, 30 martie 2021).

54. În continuare, Curtea notează că, deși procurorii examinaseră înregistrările video din ziua evenimentelor și audiaseră câțiva martori care au confirmat că văzuseră în mod clar că dl Boboc fusese bătut, ei nu au reușit să identifice ceilalți ofițeri implicați în bătaia dlui Boboc, deoarece purtau cagule pe cap (a se vedea paragraful 16 de mai sus). De asemenea, este evident că nu fusese utilizat niciun mijloc de identificare prin intermediul elementelor vestimentare sau în alt mod, ceea ce a împiedicat orice încercare semnificativă de a trage la răspundere pentru acțiunile sale fiecare ofițer responsabil. În această privință, Curtea și-a exprimat în trecut îngrijorarea cu privire la incidentele în care sunt implicați ofițeri de poliție înarmați și mascați care participă la intervenții împotriva persoanelor, precum și față de lipsa identificării și interogării acestor ofițeri (a se vedea, de exemplu, *Kučera v. Slovacia*, nr. 48666/99, §§ 122-124, 17 iulie 2007, *Rachwalski și Ferenc v. Polonia*, nr. 47709/99, 28 iulie 2009, *Hristovi v. Bulgaria*, nr. 42697/05, §§ 80-93, 11 octombrie 2011, *Ataykaya v. Turcia*, nr. 50275/08, § 53, 22 iulie 2014, și *Ciorap v. Republica Moldova (nr. 5)*, nr. 7232/07, § 64, 15 martie 2016). De asemenea, trebuie menționat că, deși medicii care au văzut pentru prima dată cadavrul victimei în mașină notaseră numărul de pe plăcuțele de înmatriculare care aparțineau Ministerului Afacerilor Interne (a se vedea paragraful 11 de mai sus), se pare că nu s-a încercat să se găsească și să fie audiat polițistul care conducea acea mașină în seara respectivă, cu referire la circumstanțele în care cadavrul victimei ajunsese în portbagajul mașinii sale.

55. În sens mai larg, Curtea este de acord cu reclamantii că prezenta cauză nu se poate referi doar la acțiunile anumitor ofițeri, precum I.P., ci trebuie neapărat examinată din perspectiva planificării și a controlului operațiunilor poliției în timpul evenimentelor relevante din aprilie 2009 (a se vedea paragraful 44 de mai sus). După cum a stabilit comisia parlamentară de anchetă (a se vedea paragraful 8 de mai sus), au existat acuzații răspândite de rețineri în masă și rele tratamente în timpul evenimentelor din aprilie 2009. Materialele din dosarul cu privire la decesul dlui Boboc dezvăluie că ofițerii, îmbrăcați atât în uniformă, cât și în civil, cu sau fără măști, s-au implicat în bătaia neprovocată, chiar în centrul capitalei, în văzul celor circa 50 de

persoane pe care le băteau și al eventualilor trecători, totodată fiind conștienți de camerele de supraveghere instalate pe clădirea Guvernului, aflată în apropiere. O astfel de conduită denotă lipsa fricii de repercusiuni. Toate acestea, împreună cu declarația lui I.P. că i se ordonase să rețină protestatarii cu orice preț, inclusiv aplicând forța fizică și relele tratamente (a se vedea paragraful 21 de mai sus), și cea a șefului poliției criminale din Chișinău, R.S., precum că el nu a fost informat, fiind un simplu participant la evenimente (a se vedea paragraful 17 de mai sus), ridică întrebări cu privire la rolul conducătorilor diferitelor structuri ale statului în evenimentele din aprilie 2009 și modul în care a fost planificată și executată operațiunea.

56. Totuși, modul în care procuratura și instanțele au tratat acest caz particular reflectă poziția aparentă a autorităților, precum că astfel de aspecte nu erau importante pentru investigarea completă a morții dlui Boboc. Curtea consideră că excluderea reclamanților de la toate investigațiile penale, cu excepția celei referitoare la I.P., a împiedicat participarea lor la examinarea uneia dintre chestiunile fundamentale privind decesul rudei lor, și anume pretinsa toleranță oficială sau chiar instigare din partea conducătorilor diverselor instituții publice la comportamentul care s-a soldat cu decesul dlui Boboc. În plus, fiind achitat de către instanța de fond, în timpul examinării apelului depus de către procuratură, în privința lui I.P. nu a fost aplicată nicio măsură preventivă, cum ar fi confiscarea pașaportului. Acest lucru i-a permis să se ascundă de autorități și să evite în mod efectiv orice pedeapsă.

57. Curtea consideră că, având în vedere întârzierile inexplicabile în abordarea unor aspecte importante precum examinarea înregistrărilor video ale evenimentelor și abordarea cauzei în general, omisiunea instituirii unui sistem de identificare post-factum a ofițerilor mascați, precum și interzicerea totală a accesului la alte investigații decât cea referitoare la I.P., autoritățile nu au asigurat o investigație eficientă în privința tuturor aspectelor decesului dlui Boboc.

58. În consecință, a avut loc o încălcare a Articolului 2 din Convenție și sub aspect procedural.

III. PRESUPUSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

59. Reclamanții s-au plâns că fiul/soțul lor, Valeriu Boboc, fusese supus relelor tratamente severe aplicate de către agenții statului, în urma cărora a decedat, iar autoritățile naționale eșuaseră să investigheze în mod efectiv circumstanțele decesului său. Sub același capăt de cerere, reclamanții s-au plâns de suferințele psihice cauzate de moartea fiului/soțului lor și de răspunsul necorespunzător al autorităților la plângerile lor. Articolul 3 din Convenție prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

60. Guvernul a susținut că autoritățile efectuaseră o investigație promptă, eficientă și detaliată cu privire la acuzația de rele tratamente, fiind creată inclusiv o comisie parlamentară specială. După evenimentele respective, prevederile legale au fost modificate, astfel încât, de exemplu, atunci când polițiștii trebuie să poarte măști protective, identificarea lor post-factum să poată fi asigurată prin insigne sau numere de identificare. Polițiștii și judecătorii au fost instruiți adițional, iar în Codul penal au fost introduse sancțiuni penale mai grave pentru fapte de rele tratamente.

61. În privința plângerii reclamanților referitoare la suferințele psihice cauzate de moartea fiului și, respectiv, a soțului lor, Curtea notează că ea a refuzat în mod constant să extindă aplicarea Articolului 3 și față de rudele persoanelor care ar fi fost omorâte contrar Articolului 2 din Convenție, spre deosebire de rudele victimelor dispărute forțat (a se vedea *Yasin Ateş v. Turcia*, nr. 30949/96, § 135, 31 mai 2005, și *Dangayeva și Taramova v. Rusia*, nr. 1896/04, § 107, 8 ianuarie 2009). În aceste circumstanțe și luând în considerare constatările sale din paragrafele 52-58 de mai sus, Curtea concluzionează că plângerea reclamanților în baza Articolului 3 din Convenție privind decesul dlui Valeriu Boboc trebuie respinsă ca fiind în mod vădit nefondată în conformitate cu Articolul 35 §§ 3 (a) și 4 din Convenție (a se vedea *Tsakoyevy v. Rusia*, nr. 16397/07, § 136, 2 octombrie 2018).

62. Curtea notează că celelalte plângeri în baza Articolului 3 sunt conexe cu cele examinate mai sus în baza Articolului 2 din Convenție și, prin urmare, trebuie declarate admisibile.

63. În privința acuzației de rele tratamente, constatând o încălcare a Articolului 2 din Convenție sub aspect material (a se vedea paragraful 51 de mai sus), Curtea consideră, în circumstanțele prezentei cauze, că nu este necesar de examinat în mod separat dacă a existat o încălcare a Articolului 3 din Convenție (*Semache v. Franța*, nr. 36083/16, § 121, 21 iunie 2018; și *Hasan Köse v. Turcia*, nr. 15014/11, § 43, 18 decembrie 2018).

64. În ceea ce privește plângerea reclamanților referitoare la eșecul de a investiga în mod corespunzător pretinsa maltratare a lui Valeriu Boboc, Curtea notează că fondul plângerii reclamanților a fost examinat mai sus de către Curte în baza aspectului procedural al Articolului 2 din Convenție (a se vedea paragraful 58 de mai sus). Astfel, Curtea nu consideră necesar să facă o constatare separată în baza Articolului 3 din Convenție în privința presupuselor deficiențe din investigația referitoare la rele tratamente (a se vedea *Tsakoyevy*, citată mai sus, § 135).

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

65. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare

incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

66. Reclamanții au solicitat 80.000 de euro (EUR) pentru prejudiciul material. Ei au susținut că dl Valeriu Boboc era cel care întreținea familia, ea pierzând acest venit esențial din cauza acțiunilor agenților statului. De asemenea, ei au solicitat 90.000 de euro (EUR) pentru prejudiciul moral. Ei s-au referit la trauma psihologică și anxietatea suferită în urma torturii și a uciderii fiului/soțului lor, precum și a neglijenței și iresponsabilității organelor de urmărire penală și a instanțelor naționale la examinarea cauzei, în special la faptul că nu au fost deferiți justiției organizatorii operațiunii poliției care a condus la decesul dlui Boboc. Toți cei trei reclamanți au anexat concluziile medicale întocmite de către Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”, o organizație neguvernamentală finanțată de către Uniunea Europeană, membră a Adunării Generale a Consiliului Internațional de Reabilitare a Victimelor Torturii (CIRVT). Conform acestor concluzii, fiecare reclamant a prezentat diverse forme de tulburări de stres post-traumatic.

67. Guvernul consideră că metoda folosită de către reclamanți este speculativă și nejustificată. Guvernul a constatat absența în dosar a oricărui document care să confirme că dl Valeriu Boboc era de fapt angajat în câmpul muncii. Suma solicitată pentru prejudiciul moral era excesivă și inconsecventă cu jurisprudența Curții în cauze similare.

68. Curtea constată că pretenția reclamanților cu privire la prejudiciul material nu este fondată suficient. Prin urmare, ea nu oferă nimic în acest sens. În același timp, ea consideră că reclamanții trebuie să fi suferit un prejudiciu moral care nu poate fi compensat doar prin constatarea unei încălcări. Pronunțându-se în echitate și luând în considerare constatarea sa privind încălcarea Articolului 2 din Convenție atât sub aspect material, cât și procedural, Curtea acordă reclamanților în comun 50.000 EUR pentru prejudiciul moral cauzat, plus orice taxă care poate fi percepută.

B. Costuri și cheltuieli

69. Reclamanții, de asemenea, au pretins 28.400 EUR pentru costuri și cheltuieli. Avocații acestora i-au reprezentat la faza de urmărire penală și în fața instanțelor naționale, inclusiv la 79 de ședințe din cauza penală împotriva lui I.P., precum și în procedura din fața Curții. Ei s-au bazat pe contractele încheiate cu avocații lor și pe o listă detaliată a orelor petrecute în prezenta cauză la nivel național și 49 de ore pentru procedurile din fața Curții.

70. Guvernul a considerat că suma pretinsă este atât nefondată, cât și excesivă, în special având în vedere numărul de ore presupus lucrate în prezenta cauză.

71. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și a cheltuielilor numai în măsura în care s-a demonstrat că acestea au fost în mod necesar și efectiv suportate, și se încadrează într-un cuantum rezonabil. În prezenta cauză, având în vedere documentele pe care le deține și criteriile de mai sus, Curtea consideră rezonabil să acorde suma de 7.000 EUR pentru toate costurile și cheltuielile, plus orice taxă care poate fi percepută reclamanților.

C. Dobânda de întârziere

72. Curtea consideră oportun ca rata dobânzii de întârziere să fie stabilită conform ratei dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* inadmisibilă plângerea în baza Articolului 3 cu privire la suferința psihică îndurată de către reclamanți, iar restul cererii admisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 2 din Convenție atât sub material, cât și procedural;
3. *Hotărăște* că nu este necesar să examineze în mod separat cererea în baza Articolului 3 din Convenție sub aspect material și procedural;
4. *Hotărăște*
 - (a) că Statul reclamat trebuie să plătească reclamanților în comun, în termen de trei luni de la data devenirii definitive a hotărârii în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda Statului reclamat la rata de schimb aplicabilă la data transferului:
 - (i) 50.000 EUR (cincizeci mii de euro), plus orice taxă care poate fi percepută, pentru prejudiciul moral;
 - (ii) 7.000 EUR (șapte mii de euro), plus orice taxă care poate fi percepută reclamanților, pentru costuri și cheltuieli;
 - (b) că, la expirarea celor trei luni menționate mai sus și până la executarea hotărârii, urmează a fi achitată o dobândă adițională la sumele de mai sus, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* restul pretenției reclamanților pentru satisfacție echitabilă.

HOTĂRÂREA BOBOC ȘI ALȚII v. REPUBLICA MOLDOVA

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 7 iunie 2022, în baza
Articolului 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Hasan Bakırcı
Grefier

Jon Fridrik Kjølbro
Președinte

ANEXĂ

Lista reclamantilor:
Cererea nr. 44592/16

Nr.	Numele reclamantului	Anul nașterii	Naționalitatea	Domiciliul
1.	Ala BOBOC	1963	Moldovean	Chișinău
2.	Victor BOBOC	1959	Moldovean	Bubuieci
3.	Natalia ROMANCIUC	1987	Moldovean	Bubuieci